
FOLKETINGET

Uddannelsesudvalget

Til: Udvalgets medlemmer og stedfortrædere

Dato: 27. marts 2009

Resumé af studiebesøg til UNESCO og OECD

Vedlagt resumé af studietur til UNESCO og OECD den 8. og 9. januar 2009

Resuméet svarer til det udkast, som har været omdelt på alm. del – bilag 252.

Med venlig hilsen

Jørgen Nielsen,
Udvalgssekretær

Resumé af Uddannelsesudvalgets studiebesøg til UNESCO og OECD den 8. og 9. januar 2009

Formål og deltagere

Uddannelsesudvalget fortog den 8. og 9. januar 2009 et studiebesøg til UNESCO og OECD (Paris) med henblik på at studere de 2 organisationers arbejde på uddannelsesområdet.

Fra Uddannelsesudvalget deltog Anne-Mette Winther Christiansen (V) (delegationsleder), Peter Juel Jensen (V), Per Bisgaard (V), Malou Aamund (V), Christine Antorini (S), Carsten Hansen (S), Niels Christian Nielsen (S), Kim Mortensen (S), Pernille Vigsø Bagge (SF), udvalgssekretær Jørgen Nielsen og udvalgsassistent Signe Draabe Bruunsgaard.

Fra Undervisningsministeriet deltog departementschef Niels Preisler, afdelingschef Torben Kornbech Rasmussen, chefkonsulent Bodil Mørkøv Ullerup og chefkonsulent Jørn Skovsgaard.

Opfølgning på studiebesøget

Udvalget har som opfølgning på besøget til UNESCO den 27. januar 2009 afholdt et samråd med undervisningsministeren om regeringens strategi og konkrete initiativer i forhold til FN's tiår for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling.

Udvalget har som opfølgning på besøget til UNESCO i et brev af 19. februar 2009 rettet henvendelse til den danske UNESCO-nationalkommission og spurgt om nationalkommissionen vil tilsende udvalget en skriftlig redegørelse om nationalkommissionens rolle og arbejde m.v., herunder i de 4 udvalg under nationalkommissionen.

Udvalget har som opfølgning på studieturen aftalt en fremtidig proces for samarbejde mellem udvalget og Undervisningsministeriet for så vidt angår UNESCO og OECD-områderne. Uddannelsesudvalget får fremover en skriftlig orientering forud for UNESCOs Styrelsesråd, som afholdes to gange om året, april og oktober. Ministeriet fremsender som tidligere beretningen fra UNESCOs generalkonferencer til udvalget. Udvalget får fremover en skriftlig orientering om OECD-arbejdet i forbindelse med de halvårige møder i OECD's Education Policy Committee.

Nedenfor følger et resumé af hovedtræk af studiebesøget. For nærmere information om de enkelte emner henvises til de bilag m.m., som fremgår af vedlagte bilagsoversigt.

Om UNESCO

UNESCO er forkortelsen for United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. UNESCO blev oprettet i 1945. Formålet med oprettelsen af UNESCO var at bidrage til fred og sikkerhed ved at fremme samarbejde mellem nationerne via uddannelse, videnskab og kultur. Området kommunikation er senere blevet tilføjet. UNESCO har i dag 193 medlemslande. UNESCO er et frit forum for udveksling af ideer og viden, men organisationen iværksætter også praktiske samarbejdsprojekter inden for de fire områder særligt i udviklingslandene. UNESCO har også en normativ rolle og udarbejder rekommandationer, deklARATIONER og konventioner, som er internationale aftaler, hvor medlemslandene på mere eller mindre bindende vis forpligter sig til at følge særskilte regler eller at arbejde for et særligt mål. UNESCO's sektor for uddannelse favner bredt: fra grundskole til videregående uddannelse, erhvervsuddannelser, uformel uddannelse, læreres uddannelse, fysiske uddannelser og sport, uddannelse i krisesituationer, fred og menneskerettigheder m.m.

Ambassadør **Ulrik Vestergaard Knudsen** pegede under en indledende briefing af udvalget bl.a. på, at 2009 er et valgår, hvor UNESCO bl.a. skal vælge ny generalsekretær. Det er væsentligt valg for UNESCO, da det er vigtigt med en generalsekretær, som både er et ansigt udadtil, og som har styrke indadtil i forhold til organisationen. Danmark stiller endvidere på vegne af de nordiske lande med en kandidat til valg til styrelsesrådet. Danmark vil under valgkampen som overordnet dansk UNESCO-politik bl.a. anføre, at Danmark vil arbejde for, at UNESCO er konsensusorienteret samtidig med, at organisationen viser handlekraft. Danmark støtter, at UNESCO skal gennemgå reformer, som er i tråd med udviklingen i FN-systemet generelt, at der skal ske organisatoriske ændringer i UNESCO for at effektivisere indsatsen og ideen om en gennemgribende evaluering af UNESCO.

Ulrik Vestergaard Knudsen oplyste endvidere, at Danmark inden for uddannelsesområdet bl.a. vil prioritere arbejdet med Education for All (EFA). UNESCO skal som koordinator af den samlede EFA-indsats samordne sit arbejde med andre organisationer, herunder arbejde for at ressourcerne øges, da dette er en forudsætning for, at EFA-målene kan blive opfyldt i 2015. UNESCO skal arbejde for, at alle seks EFA-mål bliver tilgodeset. Det gælder tidlig-barn udvikling, sikring af fri og lige adgang til uddannelse af høj kvalitet for alle især piger og børn i særlige vanskeligheder, opfyldelse af læringsbehov for unge og voksne, og en markant reduktion af antallet af analfabeter.

Besøget hos UNESCO den 8. januar

Vicegeneraldirektør **Marcio Barbosa** gav udvalget en overordnet præsentation af udviklingen i UNESCO i den nuværende generalsekretærs mandatperiode, som blev påbegyndt i 1999, og som afsluttes med valg af ny generalsekretær til efteråret. Den første del af mandatperioden var præget af nødvendige reformprogrammer i forhold til bl.a. organisation, bygninger og personale. Reformerne har skabt et bedre grundlag for, at UNESCO i dag kan prioritere og adressere relevante problemer, selv om UNESCOs budget ikke er vokset. Det kan blive nødvendigt med yderligere reformer af organisationen i forhold til ONE UN-processen. Marcio Barbosa var ikke afvisende over for forslag om en gennemgribende evaluering af UNESCO, men det var afgørende, at en sådan blev gennemført på en hensigtsmæssig måde og på rette tidspunkt. Barbosa fandt det vigtigt, at UNESCO på uddannelsesområdet samarbejder med andre internationale organisationer, herunder ikke mindst OECD, hvis analyser hidtil har kunnet bygge på et bedre informationsgrundlag. UNESCO har taget initiativer for at forbedre organisationens grundlag for at kunne foretage relevante analyser bl.a. på uddannelsesområdet ikke mindst i lyset af, at UNESCO har en international rolle, som ingen andre organisationer i dag kan påtage sig.

Assisterende generaldirektør, **Nicholas Burnett**, orienterede sammen med en række kollegaer udvalget om UNESCOs arbejde på uddannelsesområdet. UNESCO har størst fokus på udviklingslandene, men en del af arbejde kan også være relevant for lande som Danmark. UNESCO har således på en række områder et tæt samarbejde med OECD og ILO bl.a. vedrørende udformning af guidelines om f.eks. faglige uddannelser. UNESCO arbejder p.t. - bl.a. i lyset af udfordringerne som følge af den finansielle krise - med at udforme en ny strategi fsva. faglige/tekniske uddannelser. Analfabetisme er et eksempel på en problemstilling, som ikke kun gør sig gældende i udviklingslandene. Det er tilsyneladende et voksende problem i mange lande og ikke kun med hensyn til indvandrere. Der er nogle gange en måske forfejlet tendens til, at problemstillinger skal anskues som enten et problem for rige eller fattige lande.

Den del af UNESCOs arbejdet som handler om ide- og værdiudvikling, fastlæggelse af normer og retningslinjer og evaluering af opgaver foregår i hovedsædet i Paris, men UNESCO har på uddannelsesområdet en række institutioner i andre lande, og kapacitetsopbygningen foregår i de lande, hvor programmerne skal afvikles. Det er generelt en af UNESCOs opgave at monitere, sammenligne og benchmarke udviklingen i landene, men der er grundlag for, at UNESCO kan forbedre og udvikle sig på dette felt.

Nicholas Burnett m.fl. oplyste endvidere, at UNESCOs første prioritet er programmet Education for All, hvor rapporten EFA Global Monitoring Report (2009) indeholder en aktuel beskrivelse af fremskridtene for de 6 overordnede målsætninger, som det internationale samfund forpligtede sig til i Dakar i 2000. Rapporten indeholder også en række konkrete politiske anbefalinger. Det har til tider været en vanskelig færd at skaffe ressourcer og donorer til sikre den nødvendig fremdrift i EFA for at opnå fremskridt. Danmark er en drivende kraft i at holde projektet på sporet. Andre eksempler på væsentlige programmer er "Education under attack", som bl.a. var aktuelt som følge af krisen i Gaza, samt programmet om 10-året for uddannelse i bæredygtig udvikling, hvor det er op til de enkelte medlemslande at foretage udvælgelsen. Mange lande gør meget, men der er også problemer med at trænge igennem med programmet i en række udviklingslandene især i Afrika.

Mogens Schmidt, som har ansvar for Division for Freedom of Expression, Democracy and Peace, orienterede udvalget om UNESCOs arbejde på området kommunikation og information. På udviklingsområdet arbejder UNESCO bl.a. med spørgsmål om, hvordan medierne kan bidrage til udvikling, og hvordan befolkningen i udviklingslandene kan få adgang til information og viden bl.a. via radio, som er et stærkt medie. Der er sket en voldsom vækst i antal af mobiltelefoner bl.a. i Afrika, og det kan være nyttigt og effektivt f.eks. i forbindelse med naturkatastrofer m.m.

Mogens Schmidt oplyste endvidere, at der på demokratiområdet især er fokus på medie- og ytringsfrihed. UNESCO arbejder meget med at etablere journalistuddannelser og på via god regeringsskik, lovgivning m.m. at sikre uafhængighed og professionalisme i journalistikken og sikre journalisternes arbejdsforhold, herunder i form af opfølgning på overgreb på journalister. Et andet væsentligt område, som i mange lande er en ubetrådt sti, er adgang til information hos offentlige myndigheder f.eks. via postlister og adgang til arkiver og dokumenter m.m.

Om OECD

OECD (Organisationen for økonomisk samarbejde og udvikling) blev oprettet i 1961 og har sæde i Paris. OECD samler 30 medlemsstater i et forum for at diskutere og udvikle økonomisk og social politik. OECD er en gruppe af ligestillede lande. En forudsætning for medlemskab er et lands vilje til markedsøkonomi og repræsentativt demokrati. OECD's sekretariat er en af verdens største og vigtigste producenter af sammenlignelig statistik og analyser inden for det økonomiske og sociale område. Det faglige arbejde foregår i OECD's 200 komiteer, hvortil landene sender embedsmænd. OECD har et sekretariat på ca. 2000 medarbejdere, som bistår komiteerne og producerer statistik

og analyser. OECD's budget er årligt på ca. 200 mio. USD. Det danske bidrag er på ca. 15 mio. kr. årligt.

Ambassadør **Ulrik Vestergaard Knudsen** pegede under en indledende briefing af udvalget bl.a. på, at hvis OECD fortsat skal spille en rolle som toneangivende globalt kræver det, at medlems- og samarbejdskredsen kommer til at omfatte lande uden for OECD som f.eks. Kina, Indien, Rusland, Brasilien m.fl., som er med til at påvirke verdensøkonomien. Det gælder uanset, at disse landes velfærd målt pr. indbygger er langt fra OECD-landenes, og uanset at landene ikke opfylder de nuværende forudsætninger for medlemskab af OECD om markedsøkonomi og repræsentativt demokrati. Det kan samtidigt medføre et skifte i de emneområder, som OECD's beskæftiger sig med i retning af globaliseringsemner. Fra en dansk synsvinkel er det bl.a. i forhold til klimatopmødet i København interessant, at OECD har foretaget væsentlige analyser på klimaområdet.

Besøget hos OECD den 9. februar 2009

Vicegeneralsekretær for OECD, **Aart de Geus**, og direktør **Barbara Ischinger**, Education Directorate, gav udvalget en orientering om OECD-samarbejdet, herunder især på uddannelsesområdet. OECD har altid interesseret sig for uddannelsesområdet, men engagementet har været stigende igennem de senere år på grund af en erkendelse af uddannelsernes betydning for bl.a. den samfundsøkonomiske udvikling. På en baggrund blev uddannelsesdirektoratet etableret, og det har været med til at skabe yderlig dynamik på området. Uddannelsesdirektoratets arbejde på uddannelsesområdet, som sker i et tæt samarbejde med andre afdelinger, omfatter indsamling og publikation af statistiske data, internationale komparative undersøgelser, fremadrettede strategiske analyser og tematiske reviews i medlemslandene.

Senioranalytiker **John Cresswell**, Indicators and Analysis Division, orienterede udvalget om PISA. OECD tilrettelægger og gennemfører en række internationale komparative undersøgelser bl.a. baseret på tests og spørgeskemaer, herunder PISA (Programme for International Student Assessment). PISA er et langsigtet program til undersøgelse og sammenlignende vurderinger af de 15-16-åriges kompetencer i læsning, matematik og naturvidenskab samt en række tværfaglige discipliner. Alle OECD's medlemslande deltager i PISA sammen med et stigende antal partnerlande. Udover at kunne vurdere og sammenligne uddannelsessystemerne overordnet set, giver PISA også mulighed for at kunne sammenligne skolernes præstationer på tværs og information om den betydning, eleverne og skolernes sociale og økonomiske baggrund har for undervisning og indlæring, samt om forskelle på pigers og drenges præstationer. John Cresswell gennemgik en række konkrete resultater af PISA

2006 fsva. angår naturvidenskab. PISA 2006 undersøgte elevernes evner til at identificere og forklare naturvidenskabelige emner og anvende denne viden.

Senioranalytiker, **Michael Davidson**, Indicators and Analysis Division, orienterede udvalget om Teaching and Learning International Survey (TALIS). TALIS er et program, som skal afdække og sammenligne læreres professionelle baggrund, identitet, holdninger, erfaringer og deres oplevelse af arbejdsbetingelser m.m. TALIS er den første internationale undersøgelse, som har fokus på lærere, læring og undervisningsmiljø i skolerne. Undersøgelsen kan give et grundlag for beslutningstagerne for at udvikle en politik og skabe forhold, som positivt kan understøtte grundlaget for undervisning og læring i skolerne. Danmark deltager i undersøgelsen sammen med 23 andre lande. Status for projektet er, at OECD-sekretariatet er ved at analysere de indsamlede data, og at undersøgelsens resultat forventes offentliggjort medio juni 2009.

Afdelingschef **Deborah Roseveare** og senioranalytiker **Greg Wurzburg**, Education and Training Policy Division, orienterede udvalget om OECD's arbejde med at udarbejde politiske analyser og tematiske reviews, hvor medlemslandenes uddannelsespolitik eller afgrænsede dele af den – det kan være lige fra førskoleundervisning til voksenundervisning og livslanglæring - underkastes en kvalitativ vurdering. Sådanne review medfører ofte efterfølgende nationale reformer. Danmark har deltaget i flere reviews bl.a. i serien Quality and Equity in Schools, som i 2004 blev fulgt op med flere reformer på folkeskoleområdet. Et andet aktuelt eksempel, hvor Danmark deltager er et review om Migrant Education. Nye kommende projekter handler bl.a. om førskoleundervisning og spørgsmålet om, hvordan man kan reducere frafald under skole- og uddannelsesforløb.

Deborah Roseveare oplyste endvidere, at OECD's rolle er videregive den viden, som fremgår af OECD's analyser til medlemsstaterne, som så vurderer om og hvordan denne viden skal implementeres. Dette er ikke nødvendigvis nogen nem opgave for medlemsstaterne. Analyserne, f.eks. PISA, er kun en del af et mere nuanceret billede, men analyserne kan tjene som en slags spejl og måske give en påmindelse om, at forholdene ikke nødvendigvis er, som man forestiller sig. PISA siger ikke noget om "bløde" færdigheder som selvstændighed, kreativitet og selvstændighed m.v. Det er imidlertid ikke et spørgsmål om, at man skal foretage et valg mellem "hårde" og "bløde" færdigheder – det vil i hvert fald være meget bekymrende. Deborah Roseveare var ikke afvisende over for, at der kan udvikles metoder, som kan medføre, at sådanne "bløde" færdigheder kan analyseres mere systematisk.

Afdelingschef **Dirk van Damme**, Centre for Educational Research and Innovation (CERI) orienterede udvalget om OECD's indsamling og publikation af

statistiske data. CERI blev etableret i 1968 og har opnået et internationalt omdømme som pioner med hensyn til undersøgelser og forskning fsva. uddannelse. I de 40 år som CERI har eksisterede er der sket et markant skifte i den måde, som man anskue uddannelse på: fra at være et en omkostning til at være en investering i velfærd og økonomisk udvikling. CERI's opgave er at generere fremadrettet forskning og analyser, identificere og stimulere innovation og fremme international udveksling af viden og erfaringer.

Dirk van Damme præsenterede forskellige aktuelle projekter og publikationer, herunder rapporten *Trend Sharping Education (2008)*, som er en rapport, som skal understøtte langsigtet strategisk tænkning i uddannelse. Rapporten giver et overblik over tendenser og rejser en række relevante spørgsmål om disses betydning for uddannelsesområdet. OECD udgiver hvert år den mest omfattende internationale oversigt over statistik på uddannelsesområdet: *Education at a Glance (EAG)*, som også indeholder analyser på baggrund af statistikkerne.

Senioranalytiker **Francesc Pedro**, CERI, orienterede udvalget om OECD-projektet *New Millennium Learners*, som blandt andre forhold omhandler spørgsmål om anvendelsen af teknologi i undervisningssammenhæng. Påstande og analyser på dette område bygger i dag formentligt ikke på et tilstrækkeligt sikkert fundament, og projektet skal bidrage med nogle undersøgelser, som beslutningstagerne på uddannelsesområdet så kan forholde sig til. OECD forventer i 2009 at afgive 4 rapporter, herunder en rapport om køn, teknologi og uddannelse og en rapport om spil. I en senere fase kan resultaterne af projektet komme til at indgå i PISA.

Bilagsoversigt:

- Program for studieturen (omdelt på UDU, alm. del – bilag 115)
- UNESCO i hovedtræk (notat fra Undervisningsministeriet) (omdelt på UDU, alm. del – bilag 115)
- Visionspapir til brug for førelse af valgkamp - Den danske UNESCO politik - visioner for UNESCO-arbejdet (Undervisningsministeriet) (omdelt på UDU, alm. del – bilag 115)
- Notat om Danmarks engagement i OECD's uddannelsespolitiske samarbejde (Undervisningsministeriet) (omdelt på UDU, alm. del – bilag 115)
- Undervisningsministerens talepapir til samråd den 27. januar 2009 om regeringens strategi og konkrete initiativ i forhold til FN's tiår for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling (omdelt på UDU, alm. del 159)
- Uddannelse for bæredygtig udvikling – strategi for FN's tiår 2005-2014 (Undervisningsministeriet) (omdelt på UDU, alm. del – bilag 166)
- Uddannelsesudvalgets brev af 19. februar 2009 til den danske UNESCO-nationalkommission (omdelt på UDU, alm. del – bilag 207)

Oversigt over materiale, publikationer m.m., modtaget under studieturen, som ikke er omdelt i udvalget, men som kan rekvireres eller lånes i udvalgssekretariatet:

- EFA Global Monitoring Report (2009)
- Freedom of Information: A Comparative Legal Survey (UNESCO)
- Press freedom and development (UNESCO)
- Model Curricula for Journalism Education (UNESCO)
- Analyse i Politiken 16/8-08 af OECD-ambassadør Ulrik Vestergaard Knudsen: Kan OECD bevare sin relevans?
- Education at a Glance 2008 – OECD indicators
- Trends Shaping Education, 2008 edition (OECD)
- Overheadpræsentation af PISA af senioranalytiker, John Cresswell, OECD
- Overheadpræsentation om TALIS af senioranalytiker, Michael Davidson, OECD
- Overheadpræsentation om Educational R&D, senioranalytiker, Francesc Pedro, OECD
- Overheadpræsentation om The New Millennium Learners, senioranalytiker, Francesc Pedro, OECD